

Datum

2020-09-01

Vår referens

Anna Mellgren

Utredningssekreterare

anna.mellgren@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Socialdepartementet av promemorian Reglering av undersköterskeyrket - kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15) GYVF-2020-2762

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Socialdepartementets promemoria Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser som behandlar nödvändiga förändringar av utredningen *Stärkt kompetens i vård och omsorg* (SOU 2019:20) vilken ligger till grund för beslut om att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor. Syftet med att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor är att öka kvaliteten och säkerheten i vården och omsorgen.

Förslagen i promemorian som denna remiss behandlar kommer av att det i Regeringskansliets beredning av betänkandet *Stärkt kompetens i vård och omsorg* (SOU 2019:20) konstaterats att förslag gällande införandet av skyddad yrkestitel för undersköterska behöver kompletteras.

Sammantaget är nämnden positiv till de förslag som redovisas i promemorian och ställer sig bakom dessa.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förslaget till yttrande och överlämnar detsamma till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Promemorian Reglering av undersköterskeyrket - kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15)
- Remiss från Socialdepartementet av promemorian Reglering av undersköterskeyrket - kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15)
- Yttrande över remiss från Socialdepartementet gällande Reglering av undersköterskeyrket
- Tjänsteskrivelse GVN 2020-09-23 gällande remiss från Socialdepartementet gällande Reglering av undersköterskeyrket

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2020-09-16

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2020-09-23

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Bakgrund

I april 2019 presenterades utredningen *Stärkt kompetens i vård och omsorg* (SOU 2019:20). Utredningens övergripande uppdrag var att föreslå hur yrket undersköterska kan regleras så att kvalitet och säkerhet ökas i hälso- och sjukvården samt omsorgen. Kommuner och regioner i Sverige har haft möjlighet att lämna synpunkter på utredningen och dessa synpunkter har lett fram till några ändringar som skiljer sig något från *Stärkt kompetens i vård och omsorg* (SOU 2019:20). Malmö stad har lämnat synpunkter gällande slutbetänkandet (SOU 2019:20).

I den remitterade promemorian lämnas förslag gällande införande av skyddad yrkestitel för undersköterskeyrket som delvis skiljer sig från förslagen i betänkandet *Stärkt kompetens i vård och omsorg* (SOU 2019:20). Promemorian behandlar nödvändiga ändringar till följd av vård- och omsorgsprogrammet nya utformning som fastslogs av regeringen i december 2019.

Promemorian lämnar även förslag om ändrade övergångsbestämmelser i syfte att åstadkomma ett så ändamålsenligt införande av reglerna om skyddad yrkestitel för undersköterska som möjligt. För att säkra tillgången till personal med yrkestiteln undersköterska och samtidigt se till att undersköterskors kompetens blir enhetlig inom en överblickbar framtid, bedöms att övergångsbestämmelserna i stället för betänkandets föreslagna fem år som huvudregel bör gälla i tio år räknat från ikraftträdandet.

Ärendet

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) har fått möjlighet att yttra sig över promemorian *Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser* från Socialdepartementet. Promemorian föreslår att det ska införas en ny paragraf, 4 kap. 5 a §, i patientsäkerhetslagen (2010:659) med fyra följande punkter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
2. Den som vid ikraftträdandet är tillsvidareanställd med yrkestiteln undersköterska ska även i fortsättningen få fortsätta använda titeln trots att han eller hon inte har fått bevis om rätt att använda den, dock längst fram till och med den 31 december 2034.
3. I det fall en ansökan om bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska görs senast den 31 december 2034 ska utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser anses likvärdig med utbildning enligt 4 kap. 5 a § andra stycket 1. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg i sådan utbildning.
4. I det fall en ansökan görs senast den 31 december 2026 ska även den som har varit verksam med yrkestiteln undersköterska i en omfattning som sammanlagt motsvarar heltid under fem år de senaste tio åren före ansökan, få bevis om rätt att använda yrkestiteln.

De föreslagna ändringarna i promemorian beror framför allt på den nya utformningen av vård- och omsorgsprogrammet som fastslogs av regeringen i december 2019. Ändringarna gällande

vård- och omsorgsprogrammet, som börjar gälla för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2021, innebär att fler ämnen kommer att bli obligatoriska inom programmet och att kursinnehållet har justerats. Gällande kursinnehållet har det ändrats för att stämma överens med de nationella kompetenskraven för undersköterskor som Socialstyrelsen föreslagit. Bedömningen som görs i promemorian är att förslagen därför behöver ändras med anledning av förändringarna i utformningen av vård- och omsorgsprogrammet.

Även övergångsbestämmelserna bedöms i promemorian behöva få en delvis annan utformning än de som föreslogs i betänkandet - att det föreslagna fem år som huvudregel bör gälla i tio år räknat från ikraftträdandet. Bland annat ska den som har en tillsvidareanställning med yrkestiteln undersköterska få fortsätta att använda yrkestiteln under en övergångsperiod på tio år. Även de som arbetar inom vård och omsorg som exempelvis boendestödare kommer att kunna ansöka om och få bevis om skyddad yrkestitel om de uppfyller kraven på utbildning eller motsvarande kompetens. Vidare kan utbildning från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser bedömas som likvärdig under vissa förutsättningar.

Utredningen har analyserat och redovisat möjliga konsekvenser av förslagen i betänkandet för kommuner och regioner. Malmö stad, samt flera remissinstanser, påtalade att det kommer att uppstå ökade kostnader för vikarier i samband med validering. Under den övergångsperiod som nu föreslås i promemorian kan det fortsatt uppstå kostnader för att anställa vikarier för den personal som behöver valideringsinsatser. Behovet av valideringsinsatser bedöms dock bli begränsat jämfört med betänkandets förslag, eftersom de flesta undersköterskor kommer att omfattas av en eller flera av övergångsbestämmelserna under övergångsperioden. Med ett betydligt minskat behov av validering under övergångsperioden, minskar också de kostnader på motsvarande sätt för verksamheten som bl.a. Malmö stad lyft fram som en möjlig följd av reformen.

Promemorian föreslår, likt det som föreslås i betänkandet, att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2025.

Utredningens förslag och bedömningar samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens synpunkter
Sammantaget är gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) positiv till syftet med de förslag som redovisas i utredningen och ställer sig bakom dessa.

Nedan följer GVN:s reflektioner uppdelat utifrån betänkandets kapitel. Yttrandet innehåller endast de förslag och bedömningar där nämnden har reflektioner eller kommentarer.

4.1 Gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram som grund för skyddad yrkestitel

Efter ansökan ska bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska utfärdas till den som har en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning, eller har förvärvat motsvarande kompetens.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg i en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning, och vad som avses med motsvarande kompetens.

GVN:s synpunkter

GVN bedömer att förslaget är positivt då införande av den skyddade yrkestiteln innebär att det kommer att ställas enhetliga krav på undersköterskors kompetens samt krav på en viss lägsta kompetensnivå.

6.1 Övergångsbestämmelser

För de nya reglerna om skyddad yrkestitel för undersköterska ska följande bestämmelser gälla under en övergångsperiod.

1. Den som är tillsvidareanställd med yrkestiteln undersköterska när de nya reglerna om skyddad yrkestitel träder i kraft får fortsätta att använda titeln även om han eller hon inte har fått bevis om rätt att använda den, dock längst fram till och med den 31 december 2034.
2. För den som senast den 31 december 2034 ansöker om bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska ska utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser anses likvärdig med en utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg i en sådan utbildning.

Den som senast den 31 december 2026 ansöker om bevis om skyddad yrkestitel och vid ansökan har varit verksam med yrkestiteln undersköterska i en omfattning som sammanlagt motsvarar heltid under fem år de senaste tio åren före ansökan ska få bevis om rätt att använda yrkestiteln.

GVN:s synpunkter

GVN bedömer att förslaget är positivt då det innebär generösare övergångsregler för yrkesverksamma undersköterskor med en äldre utbildning samt syftar till att motverka bristen på undersköterskor under övergångsperioden. Nämnden bedömer att det är positivt att övergångsreglerna utökas så att behovet av validering minskas då fler omfattas av övergångsbestämmelserna.

Ansvariga

[Här kommer namnet på de chefer som i systemet har godkänt ärendet inför nämnd att hämtas in automatiskt. Du behöver bara skriva något under denna rubrik om du INTE kommer att få ärendet godkänt digitalt.]